

Prioritní fronta a příklad použití v úloze hledání nejkratších cest

Jan Faigl

Katedra počítačů
Fakulta elektrotechnická
České vysoké učení technické v Praze

Přednáška 11

B0B36PRP – Procedurální programování

Část I

Část 1 – Prioritní fronta (Halda)

Přehled témat

- Část 1 – Prioritní fronta (Halda)
 - Popis
 - Prioritní fronta spojovým seznamem
 - Prioritní fronta polem
 - Halda
- Část 2 – Příklad využití prioritní fronty v úloze hledání nejkratší cesty v grafu
 - Popis úlohy
 - Návrh řešení
 - Implementace pq haldou s `push()` a `update()`
 - Příklad implementace
- Část 3 – Zadání 10. domácího úkolu (HW10)

Prioritní fronta

- Fronta
 - První vložený prvek je první odebraný prvek *FIFO*
- Prioritní fronta
 - Některé prvky jsou při vyjmutí z fronty preferovány
 - Některé vložené objekty je potřeba obsloužit naléhavěji, např. fronta pacientů u lékaře.*
 - Operace **pop()** odebírá z fronty prvek s nejvyšší prioritou
 - Vrchol fronty je prvek s nejvyšší prioritou.*
 - Alternativně též prvek s nejnižší hodnotou*
- Rozhraní prioritní fronty může být identické jako u běžné fronty, avšak specifikace upřesňuje chování dílčích metod

Prioritní fronta – specifikace rozhraní

- Prioritní frontu můžeme implementovat různě složitě a také s různými výpočetními nároky, např.
 - Polem nebo spojovým seznamem s modifikací funkcí **push()** nebo **pop()** a **peek()**

Základní implementace fronty viz předchozí přednáška.

 - Například tak, že ve funkci **pop()** a **peek()** projdeme všechny dosud vložené prvky a najdeme prvek nejprioritnější
 - S využitím pokročilé datové struktury pro efektivní vyhledání prioritního prvku (halda)
- Prioritní prvek může být ten s nejmenší hodnotou, pak
 - Metody **pop()** a **peek()** vrací nejmenší prvek dosud vložený do fronty
 - Hodnoty prvků potřebujeme porovnávat, proto potřebujeme funkci pro porovnávání prvků

Obecně můžeme realizovat například ukazatelem na funkci

Prioritní fronta spojovým seznamem 1/4

- Ve funkci **push()** přidáme pouze nastavení priority

```
int queue_push(void *value, int priority, queue_t *queue)
{
    ...
    if (new_entry) { // fill the new_entry
        new_entry->value = value;
        new_entry->priority = priority;
    }
    ...
}

```

lec11/priority_queue.c

Prioritní fronta – příklad rozhraní

- V implementaci spojového seznamu upravíme funkce **peek()** a **pop()**

Využijeme přímo kód lec10/queue_linked_list.h,a lec10/queue_linked_list.c
- Prvek fronty **queue_entry_t** rozšíříme o položku určující priority

Alternativně můžeme specifikovat funkce porovnání datových položek

```
typedef struct entry {
    void *value;

    // Nová položka
    int priority;
    struct entry *next;
} queue_entry_t;

typedef struct {
    queue_entry_t *head;
    queue_entry_t *end;
} queue_t;

void queue_init(queue_t **queue);
void queue_delete(queue_t **queue);
void queue_free(queue_t *queue);

int queue_push(void *value, int priority,
               queue_t *queue);

void* queue_pop(queue_t *queue);
_Bool queue_is_empty(const queue_t *queue);
void* queue_peek(const queue_t *queue);

```

lec11/priority_queue.h

- Rozhraní funkcí je identické frontě až na specifikaci priority při vložení prvku do fronty

Prioritní fronta spojovým seznamem 2/4

- **peek()** lineárně prochází seznam a vybere prvek s nejnižší prioritou

```
void* queue_peek(const queue_t *queue)
{
    void *ret = NULL;
    if (queue && queue->head) {
        ret = queue->head->value;
        int lowestPriority = queue->head->priority;
        queue_entry_t *cur = queue->head->next;
        while (cur != NULL) {
            if (lowestPriority > cur->priority) {
                lowestPriority = cur->priority;
                ret = cur->value;
            }
            cur = cur->next;
        }
    }
    return ret;
}

```

lec11/priority_queue.c

Prioritní fronta spojovým seznamem 3/4

- Podobně `pop()` lineárně prochází seznam a vybere prvek s nejnižší prioritou, je však nutné zajistit propojení seznamu po odebrání prvku

```
void* queue_pop(queue_t *queue)
{
    void *ret = NULL;
    if (queue->head) { // having at least one entry
        queue_entry_t* cur = queue->head->next;
        queue_entry_t* prev = queue->head;
        queue_entry_t* best = queue->head;
        queue_entry_t* bestPrev = NULL;
        while (cur) {
            if (cur->priority < best->priority) {
                best = cur; // update the entry with
                bestPrev = prev; // the lowest priority
            }
            prev = cur;
            cur = cur->next;
        }
        ...
        lec11/priority_queue.c
    }
}
```

- Proto si při procházení pamatujeme předchozí prvek `bestPrev`

Prioritní fronta spojovým seznamem – příklad použití 1/2

- Inicializaci fronty provedeme polem textových řetězců a priorit

```
queue_t *queue;
queue_init(&queue);
char *values[] = { "2nd", "4th", "1st", "5th", "3rd" };
int priorities[] = { 2, 4, 1, 5, 3 };
const int n = sizeof(priorities) / sizeof(int);
for (int i = 0; i < n; ++i) {
    int r = queue_push(values[i], priorities[i], queue);
    printf("Add %2i entry '%s' with priority '%i' to the queue\n",
           i, values[i], priorities[i]);
    if (r != QUEUE_OK) {
        fprintf(stderr, "Errro: Queue is full!\n");
        break;
    }
}
printf("\nPop the entries from the queue\n");
while(!queue_is_empty(queue)) {
    char* pv = (char*)queue_pop(queue);
    printf("%s\n", pv);
    // Do not call free(pv);
}
queue_delete(&queue);
lec11/demo-priority_queue.c
```

Prioritní fronta spojovým seznamem 4/4

- Po nalezení největšího (nejmenšího) prvku propojíme seznam

```
void* queue_pop(queue_t *queue)
{
    ...
    while (cur) { ... } // Finding the best entry

    if (bestPrev) { // linked the list after
        bestPrev->next = best->next; // best removal
    } else { // best is the head
        queue->head = queue->head->next;
    }
    ret = best->value; //retrive the value
    if (queue->end == best) { //update the list end
        queue->end = bestPrev;
    }
    free(best); // release queue_entry_t
    if (queue->head == NULL) { // update end if last
        queue->end = NULL; // entry has been
    } // popped
    return ret;
}
lec11/priority_queue.c
```

Prioritní fronta spojovým seznamem – příklad použití 2/2

- Hodnoty jsou neuspořádané a očekáváme jejich uspořádaný výpis při odebrání funkcí `pop()`

```
char *values[] = { "2nd", "4th", "1st", "5th", "3rd" };
int priorities[] = { 2, 4, 1, 5, 3 };
...
while(!queue_is_empty(queue)) {
    // Do not call free(pv);
}
```

- V tomto případě nevoláme `free()` neboť vložené textové řetězce jsou textovými literály *Narozdíl od příkladu v 11. přednášce!*

- Příklad výstupu (v tomto případě preferujeme nižší hodnoty):

```
make && ./demo-priority_queue
Add 0 entry '2nd' with priority '2' to the queue
Add 1 entry '4th' with priority '4' to the queue
Add 2 entry '1st' with priority '1' to the queue
Add 3 entry '5th' with priority '5' to the queue
Add 4 entry '3rd' with priority '3' to the queue

Pop the entries from the queue
1st
2nd
3rd
4th
5th
lec11/priority_queue.h, lec11/priority_queue.c
lec11/demo-priority_queue.c
```

Prioritní fronta polem – rozhraní

- V případě implementace prioritní fronty polem můžeme využít jedno pole pro hodnoty a druhé pole pro uložení priority daného prvku

*Implementace vychází z `lec10/queue_array.h`,
a `lec10/queue_array.c`*

```
typedef struct {
    void **queue; // Pole ukazatelů na jednotlivé prvky
    int *priorities; // Pole hodnot priorit jednotlivých prvků
    int count;
    int start;
    int end;
} queue_t;
```

- Další rozhraní (jména a argumenty funkcí) mohou zůstat identické jako u implementace spojovým seznamem

Viz snímek 8

Prioritní fronta polem 2/3

- Nalezení nejmenšího (největšího) prvku provedeme lineárním prohledáním aktuálních prvků uložených ve frontě (poli)

```
static int getEntry(const queue_t *queue)
{
    int ret = -1;
    if (queue->count > 0) {
        for (int cur = queue->start, i = 0; i < queue->count; ++i) {
            if (
                ret == -1 ||
                (queue->priorities[ret] > queue->priorities[cur])
            ) {
                ret = cur;
            }
            cur = (cur + 1) % MAX_QUEUE_SIZE;
        }
    }
    return ret;
}
lec11/priority_queue-array.c
```

Prioritní fronta polem 1/3

- Funkce `push()` je až na uložení priority identická s verzí bez priorit

```
int queue_push(void *value, int priority, queue_t *queue)
{
    if (queue->count < MAX_QUEUE_SIZE) {
        queue->queue[queue->end] = value;

        // store priority of the new value entry
        queue->priorities[queue->end] = priority;

        queue->end = (queue->end + 1) % MAX_QUEUE_SIZE;
        queue->count += 1;
    } else {
        ret = QUEUE_MEMFAIL;
    }
    return ret;
}
lec11/priority_queue-array.c
```

- Funkce `peek()` a `pop()` potřebují prvek s nejnižší (nejvyšší) prioritou

- Nalezení prvku z „čela“ fronty realizujeme funkcí `getEntry()`, kterou následně využijeme jak v `peek()`, tak v `pop()`

Prioritní fronta polem 2/3

- Funkce `peek()` využívá lokální (static) funkce `getEntry()`

```
void* queue_peek(const queue_t *queue)
{
    return queue_is_empty(queue) ? NULL : queue->queue[getEntry(queue)];
}
```

- Ve funkci `pop()` musíme zajistit zaplnění místa, pokud je odebírán prvek z prostředka fronty (pole).

```
void* queue_pop(queue_t *queue) Případnou mezeru zaplníme prvkem ze startu
{
    void *ret = NULL;
    int bestEntry = getEntry(queue);
    if (bestEntry >= 0) { // entry has been found
        ret = queue->queue[bestEntry];
        if (bestEntry != queue->start) { //replace the bestEntry by start
            queue->queue[bestEntry] = queue->queue[queue->start];
            queue->priorities[bestEntry] = queue->priorities[queue->start];
        }
        queue->start = (queue->start + 1) % MAX_QUEUE_SIZE;
        queue->count -= 1;
    }
    return ret;
}
```

Prioritní fronta polem – příklad použití

- Použití je identické s implementací spojovým seznamem

```
make && ./demo-priority_queue-array
ccache clang -c priority_queue-array.c -O2 -o priority_queue-
array.o
ccache clang priority_queue-array.o demo-priority_queue-array.o
-o demo-priority_queue-array
Add 0 entry '2nd' with priority '2' to the queue
Add 1 entry '4th' with priority '4' to the queue
Add 2 entry '1st' with priority '1' to the queue
Add 3 entry '5th' with priority '5' to the queue
Add 4 entry '3rd' with priority '3' to the queue

Pop the entries from the queue
1st
2nd
3rd
4th
5th

lec11/priority_queue-array.h, lec11/priority_queue-array.c
lec11/demo-priority_queue-array.c
```

Halda

- Halda je dynamická datová struktura, která má „tvar“ binárního stromu a uspořádání prioritní fronty
- Každý prvek haldy obsahuje hodnotu a dva potomky, podobně jako binární strom
- **Vlastnosti haldy**
 - **Hodnota každého prvku je menší než hodnota libovolného potomka**
 - Každá úroveň haldy je plná, kromě poslední úrovně, která je zaplněna zleva doprava
- Prvky mohou být odebrány pouze přes kořenový uzel
- Vlastnost haldy zajišťuje, že **kořen je vždy prvek s nejnižším/nejvyšším ohodnocením**

V případě binárního plného stromu je složitost procházení následníku úměrná hloubce stromu, která je v případě n prvků úměrná $\log_2(n)$. Složitost operací `push()`, `pop()`, `peek()` tak můžeme očekávat nikoliv $O(n)$, ale $O(\log n)$.

Prioritní fronta spojovým seznamem nebo polem a výpočetní náročnost

- V naivní implementaci prioritní fronty jsme zohlednění priority „odložili“ až do doby, kdy potřebujeme odebrat prvek z fronty
- Při odebrání (nebo vrácení) nejmenšího prvku v nejnepříznivějším případě musíme projít všechny položky
- To může být v případě mnoha prvků **výpočetně náročné** a raději bychom chtěli „udržovat“ prvek připravený
 - Můžeme to například udělat zavedením položky **head**, ve které bude aktuálně nejnižší (nejvyšší) vložený prvek do fronty
 - Prvek **head** aktualizujeme v metodě **push()** porovnáním hodnoty aktuálně vkládaného prvku
 - Tím zefektivníme operaci **peek()**
 - V případě odebrání prvku, však musíme frontu znovu projít a najít nový prvek

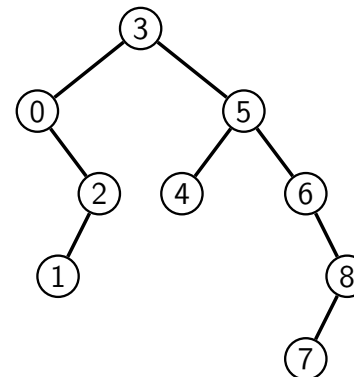
Alternativně můžeme použít sofistikovanější datovou strukturu, která nám umožní efektivně udržovat hodnotu nejmenšího prvku a to jak při operaci vložení **push()** tak při operaci vyjmutí **pop()** prvku z prioritní fronty.

Binární vyhledávací strom vs halda

Binární vyhledávací strom

- Může obsahovat prázdná místa
- Hloubka stromu se může měnit

Přestože jsme raději, pokud je strom vyvážený. To je však implementačně náročnější než implementace haldy.

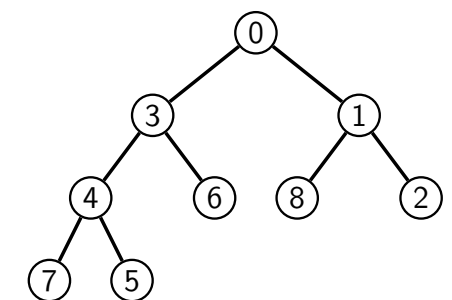
Halda

- Binární plný strom

Hloubka stromu vždy $\lfloor \log_2(n) \rfloor$

- Kořen stromu je vždy prvek s nejnižší (nejvyšší) hodnotou
- Strom splňuje vlastnost haldy

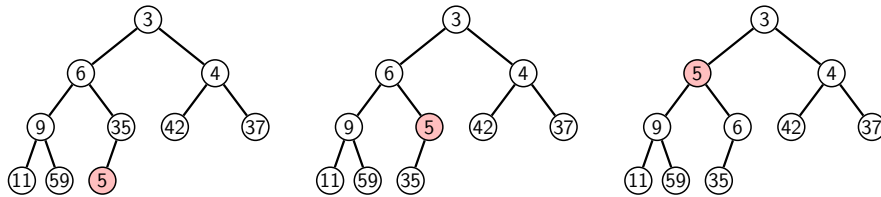
Heap property

Halda – přidání prvku `push()`

- Po každém provedení operace `push()` musí být splněny vlastnosti haldy
- Prvek přidáme na konec haldy, tj. na první volnou pozici (vlevo) na nejnižší úrovni haldy
- Zkontrolujeme, zdali je splněna podmínka haldy, pokud ne, zaměníme prvek s nadřazeným prvkem (předkem)

V nejneprůzračnějším případě prvek „probublá“ až do kořene stromu

Prioritní fronta haldou

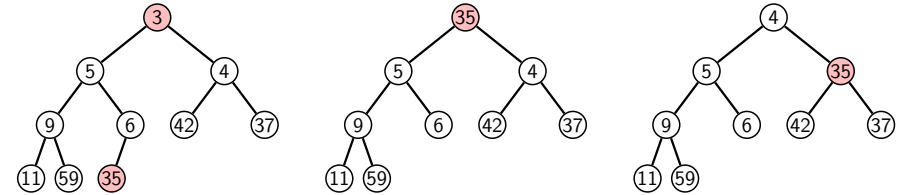
- Prvky ukládáme do haldy a při každém vložení / odebrání zajišťujeme, aby platily vlastnosti **haldy**
 - Operace `peek()` má konstantní složitost a nezáleží na počtu prvků ve frontě, nejnižší prvek je vždy kořen
- Asymptotická složitost v notaci velké O je $O(1)$.*
- Operace `push()` a `pop()` udržují vlastnost haldy záměnami prvků až do hloubky stromu

Pro binární plný strom je hloubka stromu $\log_2(n)$, kde n je aktuální počet prvků ve stromu, odtud složitost operace $O(\log(n))$.

Halda – odebrání prvku `pop()`

- Při operaci `pop()` odebereme kořen stromu
- Prázdné místo nahradíme nejpravějším listem
- Zkontrolujeme, zdali je splněna podmínka haldy, pokud ne, zaměníme prvek s potomkem a postup opakujeme

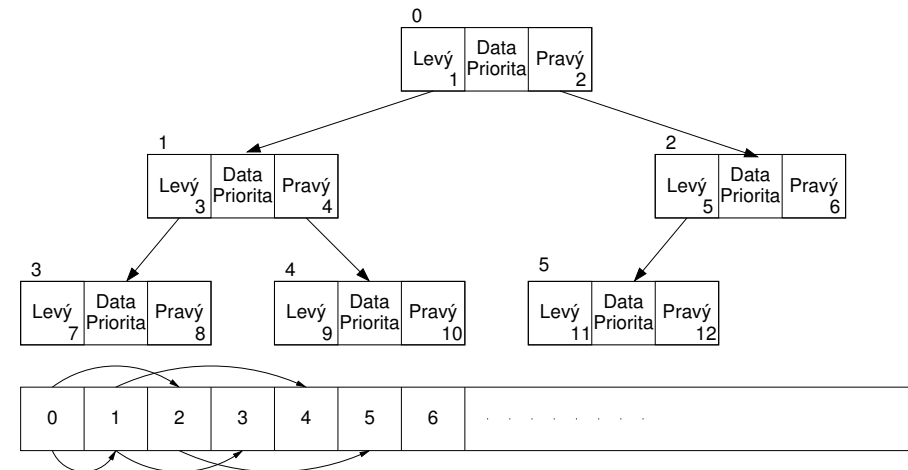
V nejneprůzračnějším případě prvek „probublá“ až do listu stromu

- Jak zjistit nejpravější list
 - V případě implementace spojovou strukturou (nelineární) můžeme explicitně udržovat odkaz
 - Binární plný strom můžeme efektivně reprezentovat polem, pak poslední prvek v poli je nejpravější list

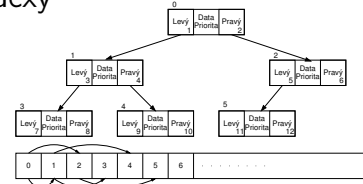
Reprezentace binárního stromu polem

- Binární plný strom můžeme reprezentovat lineární strukturou
- V případě známého maximálního počtu prvků v haldě, pak jednoduše předalokovaným polem položek

Halda jako binární plný strom reprezentovaný polem

- Pro definovaný maximální počet prvků v haldě, si předalokujeme pole o daném počtu prvků
- Binární **plný strom** má všechny vrcholy na úrovni rovné hloubce stromu co nejvíce vlevo
- Kořen stromu je první prvek s indexem 0, následníky prvku na pozici i lze v poli určit jako prvky s indexy

- levý následník: $i_{levý} = 2i + 1$
- pravý následník: $i_{pravý} = 2i + 2$

Podobně lze odvodit vztah pro předchůdce

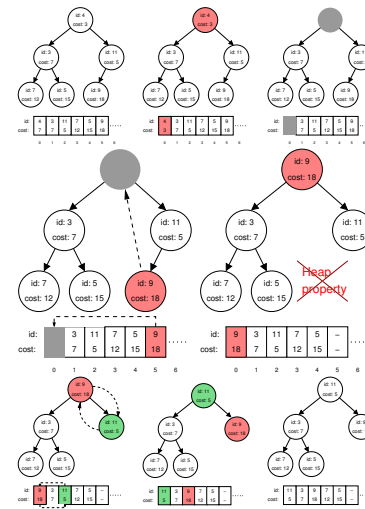
- Kořen stromu reprezentuje nejprioritnější prvek
(např. s nejmenší hodnotu nebo maximální prioritou)

Operace vkládání a odebírání prvků

- I v případě reprezentace polem pracují operace vkládání a odebírání identicky
 - Funkce `push()` přidá prvek jako další prvek v poli a následně propaguje prvek směrem nahoru až **je splněna vlastnost haldy**
 - Při odebrání prvku funkcí `pop()` je poslední prvek v poli umístěn na začátek pole (tj. kořen stromu) a propagován směrem dolů až **je splněna vlastnost haldy**
- Pouze dochází k vzájemnému zaměňování hodnot na pozicích v poli
Z indexu prvku v poli vždy můžeme určit jak levého a pravého následníka, tak i předcházející prvek (rodič) ve stromové struktuře.
- Hlavní výhodou reprezentace polem je přístup do předem alokovaného bloku paměti
- Všechny prvky můžeme jednoduše projít v jedné smyčce
Relativně jednoduše můžeme implementovat funkci ověřující, zdali naše implementace operací `push()` a `pop()` zachovávají podmínky haldy.

Příklad volání `pop()`

- Halda je reprezentovaná binárním polem
- **Nejmenší prvek je kořenem stromu**
- Voláním `pop()` odebíráme kořen stromu
- a na jeho místo umístíme poslední prvek
- Strom však nesplňuje podmínku haldy
- Pro provedeme záměnu s následníky
V tomto případě volíme pravého následníka, neboť jeho hodnota je nižší než hodnota levého následníka.
- A strom opět splňuje vlastnost haldy
- Záměny provádíme v poli a využíváme vlastnosti plného binárního stromu

Levý potomek prvku haldy na pozici i je $2i + 1$, pravý potomek je na pozici $2i + 2$

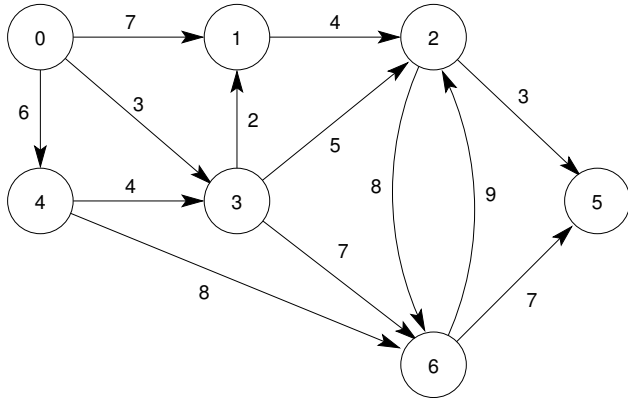
Obdobně postupujeme při `push()` záměny však provádíme směrem nahoru a z indexu prvku určujeme předchůdce (dělením 2)

Část II

Část 2 – Příklad využití prioritní fronty v úloze hledání nejkratší cesty v grafu

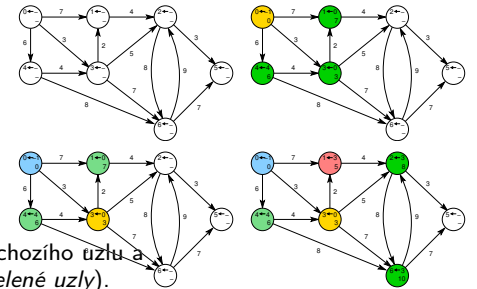
Hledání nejkratší cesty v grafu

- Uzly grafu mohou reprezentovat jednotlivá místa
- Hrany pak reprezentují cestu jak se mezi místy pohybovat
- Ohodnocení (cena) hrany pak může například odpovídat náročnosti pohybu mezi dvě sousedními uzly
- Cílem je nalézt nejkratší cestu z nějakého konkrétního uzlu (0) do všech ostatních uzlů

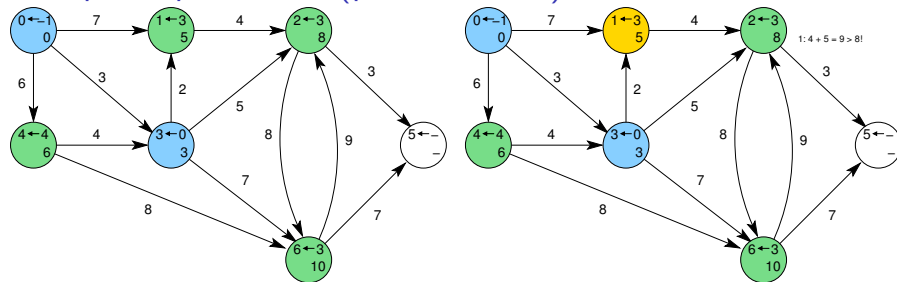
Dijkstrův algoritmus

- Nechť graf má pouze kladné ohodnocení hran, pak pro každý uzel
 - nastavíme aktuální cenu nejkratší cesty z výchozího uzlu
 - dále udržujeme odkaz na bezprostředního předchůdce na nejkratší cestě ze startovního uzlu
- Hledání cesty je postupná aktualizace ceny nejkratší cesty do jednotlivých uzlů
 - Začneme z výchozího uzlu (cena 0) a aktualizujeme ceny následníků
 - Následně vybereme takový uzel
 - Již do něj existuje nějaká cesta z výchozího uzlu
 - Má aktuálně nejnižší ohodnocení
 - Postup opakujeme dokud existuje nějaký dosažitelný uzel.
 - Tj. uzel do kterého vede cesta z výchozího uzlu a
 - má již ohodnocení a předchůdce (zelené uzly).

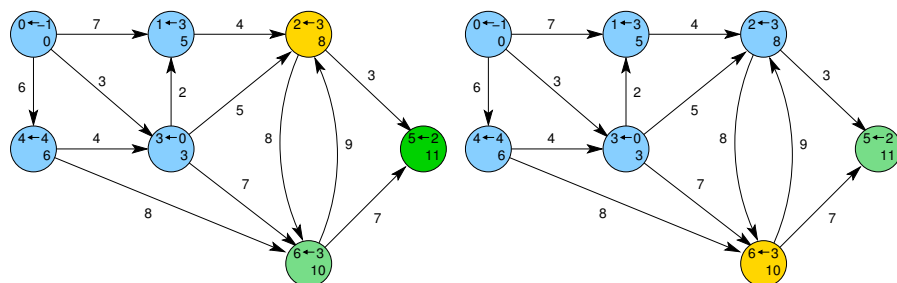
Ohodnocení uzlů se může pouze snižovat, cena hran je nezáporná.
Tzn. nemůže existovat kratší cesta.

Příklad postupu řešení (pokračování)

1: Po 2. expanzi má uzel 3 již nejkratší cestu

2: Expanze uzlu 1 nevede na kratší cestu do uzlu 2

3: Expanzí uzlu 2 získáme cestu též do uzlu 5

4: Dalšími expanzemi již cesty nezlepšujeme

Příklad přístupu řešení úlohy hledání nejkratších cest v grafu

Řešení úlohy se skládá z

- Vstupních dat** (grafu) – paměťová reprezentace a načtení hodnot
 - Vstupní graf je zadán jako seznam hran
 - Formát vstupního souboru
from to cost – Viz 9. přednáška
 - Dalším vstupem je výchozí uzel
 - Pro jednoduchost budeme uvažovat 1. uzel (0)
- Výstupních dat** (nejkratší cesty) – paměťová reprezentace a uložení (výpis)
 - Formát výstupního souboru
 - Všechny nejkratší cesty vypíšeme jako seznam vrcholů s cenou (délkou) nejkratší cesty a bezprostředním předchůdcem (indexem) uzlu na nejkratší cestě
 - label cost parent
- Algoritmu** hledání cest – Dijkstrův algoritmus
 - Algoritmus je relativně přímočarý v každém kroku expandujeme uzel s aktuálně nejkratší cestou z výchozího uzlu
 - V každém kroku potřebujeme nejmenší prvek – použijeme prioritní frontu

Vstupní graf, reprezentace grafu a řešení

- Graf je zadán jako seznam hran v souboru, který můžeme načíst funkcí `load_graph_simple()` z `lec09/load_simple.c`

- Graf je seznam hran

```

typedef struct {
    int from;
    int to;
    int cost;
} edge_t;

typedef struct {
    edge_t *edges;
    int num_edges;
    int capacity;
} graph_t;
    
```

`lec09/graph.h`

- Navíc využijeme toho, že jsou hrany uspořádané

```

typedef struct {
    int edge_start;
    int num_edges;
    int parent;
    int cost;
} node_t;
    
```

- Pro vlastní řešení potřebujeme u každého uzlu uložit cenu nejkratší cesty (`cost`) a předcházející uzel na nejkratší cestě `parent`

Načtení grafu a inicializace uzlů 1/2

- Hrany načteme např. funkcí `load_graph_simple()`

Pro jednoduchost také předpokládáme bezchybné načtení

- Dále potřebujeme zjistit počet vrcholů

Lze implementovat přímo do načítání

- Alokujeme paměť pro uzly a nastavíme (bezpečně) výchozí hodnoty

```

load_graph_simple(filename, dij->graph);
int m = -1;
for (int i = 0; i < dij->graph->num_edges; ++i) {
    const edge_t *const e = &(dij->graph->edges[i]);
    m = m < e->from ? e->from : m;
    m = m < e->to ? e->to : m;
} // smyčka pro určení maximálního počtu vrcholů

dij->num_nodes = m + 1; //m je index a začíná od 0 proto +1
dij->nodes = (node_t*)malloc(sizeof(node_t) * dij->num_nodes);
for (int i = 0; i < dij->num_nodes; ++i) {
    dij->nodes[i].edge_start = -1;
    dij->nodes[i].num_edges = 0;
    dij->nodes[i].parent = -1; // pokud neexistuje indikujeme -1
    // pro cenu volíme -1 ve výpise bude kratší než MAX_INT
    dij->nodes[i].cost = -1;
} // nastavení výchozích hodnot uzlů
    
```

Datová reprezentace

- Řešení implementujeme v modulu `dijkstra`
- Všechny potřebné datové struktury implementujeme jako strukturu `dijkstra_t`

```

typedef struct {
    graph_t *graph;
    node_t *nodes;
    int num_nodes;
    int start_node;
} dijkstra_t;
    
```

- Pro alokaci použijeme `malloc()`, `allocate_graph()` a inicializujeme položky struktury na výchozí hodnoty

```

dijkstra_t *dij = (dijkstra_t*)malloc(sizeof(dijkstra_t));
dij->nodes = NULL;
dij->num_nodes = 0;
dij->start_node = -1;
dij->graph = allocate_graph();
    
```

Inicializace uzlů 2/2

- Nastavíme indexy hran jednotlivým uzlům

```

for (int i = 0; i < dij->graph->num_edges; ++i) {
    int cur = dij->graph->edges[i].from;
    if (dij->nodes[cur].edge_start == -1) { // first edge
        // mark the first edge in the array of edges
        dij->nodes[cur].edge_start = i;
    }
    dij->nodes[cur].num_edges += 1; // increase no. of edges
}
    
```

Hledání nejkratších cest

- Využijeme implementaci prioritní fronty s `push()` a `update()`

```

dij->nodes[dij->start_node].cost = 0; // inicializace
void *pq = pq_alloc(dij->num_nodes); // prioritní fronta
int cur_label;
pq_push(pq, dij->start_node, 0);
while ( !pq_is_empty(pq) && pq_pop(pq, &cur_label)) {
    node_t *cur = &(dij->nodes[cur_label]); // pro snazší použití
    for (int i = 0; i < cur->num_edges; ++i) { // všechny hrany z uzlu
        edge_t *edge = &(dij->graph->edges[cur->edge_start + i]);
        node_t *child = &(dij->nodes[edge->to]);
        const int cost = cur->cost + edge->cost;
        if (child->parent == -1) {
            child->cost = cost;
            child->parent = cur_label;
            pq_push(pq, edge->to, cost);
        } else if (cost <= child->cost) { // uzel již v pq, proto
            child->cost = cost; // testujeme cost
            child->parent = cur_label; // a případně aktualizujeme
            pq_update(pq, edge->to, cost); // odkaz (parent) a pq
        }
    } // smyčka přes všechny hrany z uzlu cur_label
} // prioritní fronta je prázdná
pq_free(pq); // uvolníme paměť

```

lec11/dijkstra.c

Příklad použití

- Základní implementace uvedeného hledání cest je dostupná v `lec11/graph_search`
- Vytvoříme graf `g` programem `tdijkstra` např. o max 1000 vrcholech,


```
./tdijkstra -c 1000 g
```
- Program zkompilujeme a spustíme např.


```
./tgraph_search g s
```
- Programem `tdijkstra` můžeme vygenerovat referenční řešení např.


```
./tdijkstra g s.ref
```
- a naše řešení pak můžeme porovnat např.


```
diff s s.ref
```

Zápis řešení

- Zápis řešení do souboru můžeme implementovat jednoduchým výpisem do souboru

```

_Bool dijkstra_save_path(void *dijkstra, const char *
    filename)
{
    _Bool ret = false;
    const dijkstra_t *const dij = (dijkstra_t*)dijkstra;
    if (dij) {
        FILE *f = fopen(filename, "w");
        if (f) {
            for (int i = 0; i < dij->num_nodes; ++i) {
                const node_t *const node = &(dij->nodes[i]);
                fprintf(f, "%i %i %i\n",
                    i, node->cost, node->parent);
            } // end all nodes
            ret = fclose(f) == 0;
        }
    }
    return ret;
}

```

lec11/dijkstra.c

Prioritní fronta s `push()` a `update()`

- Při expanzi uzlu, můžeme do prioritní fronty vkládat uzly s cenou pro každou hranu vycházející z uzlu
- Obecně může být hran výrazně více než počet uzlů

Pro plný graf o n uzlech až n² hran
- Proto pro prioritní frontu (haldou) implementujeme funkci `update()` a tím zaručíme, že ve frontě bude nejvýše tolik prvků, kolik je vrcholů
- Můžeme tak snadno implementovat prioritní frontu haldou reprezentovanou v poli

Získáme tak složitost operací O(logn)
- Pro efektivní implementaci funkce `update()` však potřebujeme získat pozici daného uzlu v haldě
 - V případě hledání nejkratších cest, se délka cestu do uzlu může pouze snižovat
 - Proto se aktualizovaných „uzel“ může v haldě pohybovat pouze směrem nahoru

Jedná se tak o identický postup jako při přidání nového prvku funkcí `push()`. V tomto případě však prvek může startovat z prostředka stromu.

Příklad reprezentace haldy v poli a aktualizace ceny cesty

V haldě jsou uloženy délky dosud známých nejkratších cest pro vrcholy označené: 3, 4, 5, 7, 9, a 11.

- Při expanzi dalšího uzlu jsme našli kratší cestu do uzlu 7 s délkou 5.

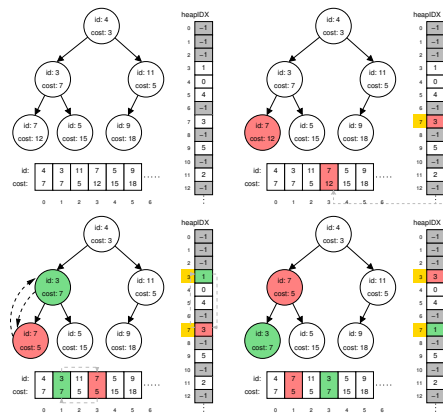
Zavoláme `update(id=7, cost=5)`

- Abychom mohli aktualizovat cenu v haldě, potřebujeme znát pozici uzlu v poli haldy.

- Proto vedle samotné haldy udržujeme pole, které je indexované číslem uzlu.

- Po aktualizaci ceny, není splněna vlastnost haldy. Provedeme záměnu.

- Při záměně udržujeme nejen prvky v samotné haldě, ale také pole `heapIDX` s pozicemi vrcholů v poli haldy.

Princip totožný, jen kromě samotné haldy ještě manipulujeme s další strukturou—polem `is` indexy `heapIDX`

Lineární prioritní fronta vs efektivní implementace

- Ukázková implemetace v `lec11/graph_search`, je sice funkční, pro velké grafy je však výpočet pomalý

- Například pro graf s 1 mil. vrcholů trvá načtení, nalezení všech nejkratší cest a uložení výsledku přibližně 120 sekund

```
./tdijkstra -c 1000000 g                               Intel Skylake@3.3GHz
/usr/bin/time ./tgraph_search g s
Load graph from g
Find all shortest paths from the node 0
Save solution to s
Free allocated memory
120.53 real      115.92 user      0.07 sys
```

- Referenčnímu programu `tdijkstra` pouze cca 1 sekundu

Těž k dispozici jako `tdijkstra.Linux a tdijkstra.exe`

```
/usr/bin/time ./tdijkstra g s.ref
1.03 real      0.94 user      0.07 sys
```

- Oba programy vracejí identické výsledky

```
md5sum s s.ref
MD5 (s) = 8cc5ec1c65c92ca38a8dadf83f56e08b
MD5 (s.ref) = 8cc5ec1c65c92ca38a8dadf83f56e08b
```

Základní verze řešení HW10 nesmí být více než 10× pomalejší než referenční program.

Prioritní fronta pro Dijkstraův algoritmus

- Součástí balíku `lec11/graph_search` je rozhraní `pq_heap.h` pro implementaci prioritní fronty haldou s funkcí `update()`

```
void *pq_alloc(int size);
```

```
void pq_free(void *heap);
```

```
_Bool pq_is_empty(const void *heap);
```

```
_Bool pq_push(void *heap, int label, int cost);
```

```
_Bool pq_update(void *heap, int label, int cost);
```

```
_Bool pq_pop(void *heap, int *oLabel);
```

`lec11/pq_heap.h`

- Jedná o relativně obecný předpis, který neklade zvláštní požadavky na vnitřní strukturu

V balíku je rozhraní implementované v modulu `pq_array-linear`, který obsahuje implementaci prioritní fronty s lineární složitostí

- Poslední domácí úkol HW10 je zaměřen na implementaci rozhraní `pq_heap.h` haldou, která bude mít složitost odpovídající $O(\log n)$.

Další možnosti urychlení programu

- Kromě efektivní implemetace prioritní fronty haldou, která je zásadní, lze běh program dále urychlit efektivnějším načítáním grafu a ukládáním do řešení do souboru.

```
./tgraph_search-time g s 2>/                          ./tdijkstra -v g s.ref
dev/null                                               Dijkstra version 2.3.3
Load time ....1008ms                                  Load time ....223ms
Solve time ...118808ms                                Init time ....7ms
Save time ....31ms                                    Find time ....707ms
Total time ...120127ms                                Solve time ...715ms
                                                        Save time ....106ms
                                                        Total time ...1044ms
```

`lec11/graph_search-time.c`

- Soutěž v rychlosti programu – prvních 20 nejrychlejších programů si rozdělí v součtu 50 extra bodů

Část III

Část 3 – Zadání 10. domácího úkolu (HW10)

Shrnutí přednášky

Zadání 10. domácího úkolu HW10

-
- Termín odevzdání: 07.01.2017, 23:59:59 PST

PST – Pacific Standard Time

Diskutovaná témata

- Prioritní fronta
 - Příklad implementace spojovým seznamem
`lec11/priority_queue-linked_list`
 - Příklad implementace polem
`lec11/priority_queue-array`
- Halda - definice, vlastnosti a základní operace
- Repräsentace binárního plného stromu polem
- Prioritní fronta s haldou
- Hledání nejkratší cesty v grafu – využití prioritní fronty (resp. haldy)
- Příště: Systémy pro správu verzí.